

NOVICA

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 22. novembra 1854.

List 93.

Domače skušnje z velikim korenjem.

Gosp. novomeški prošt J. Arko naznanjajo km. družbi, da se je to korenje pri njih slabo skazalo, ker ni bilo debelje od navadnega; pravijo, da je bilo to morebiti napačno, ker zemlja na vertu je bila premastna, in da bi se bilo na polji gotovo bolje obneslo.

Gosp. mengiški fajmošter Kuralt so na znanje dali, da so korenje to vsejali na dobro obdelani njivi; nekteri koreni so bili 16, 17 do 18 pavcov dolgi in so tehtali poldrugi funt in še čez. Ker je nekako terdljato, se mora dalje časa kuhati. Družina mu oponaša, da je prebelo in ne tako okusno, kakor domače. Ker na barvi ni nič ležeče, sicer bi mogli tudi repi očitati: zakaj ni rumena, in ker terdljato meso je morebiti le lastnost letošnjega leta, se ne sme po prvi skušnji — pravijo gosp. fajmošter — to korenje že obsoditi, da ni dobro.

Iz Novigrada (Castelnuovo) v Istrii piše gosp. Božič sledeče: „Bravši v „Novicah“ od velikega korenja, sem se potrudil ga mervico iz Ljubljane dobiti. Enmalo prepozno sem ga prejel; vendar sem ga vsejal na vert v globoko dobro zemljo. Čeravno je suša celo poletje velika bila, je vendar ta priporočila vredni, okusni sad tako izrastel, da je več korenov, ki vagajo čez 2 libri, in da sem ga na majhnem prostoru veliko pridelal. Nekaj sem ga za seme obderžal in ga bom po okolici razdelil; nadjam se, da bojo kmetje naši hvaležni za ta novi sad“.

Iz Toplic na Dolenskem nam je naznanil gosp. — f. — sledeče: „Seme debelega korenja, ki smo ga od slavne c. k. kmetijske družbe prejeli, posejali smo 7. aprila na močno gnojeno zemljo. Kmali je iz zemlje prigomezljalo, dasiravno je bilo vreme silo suho. Komaj pa se je iz tal prikazalo, so se ga lotile nadležne gliste (silo veliki červi), in so nam ga veliko požerle. Pri vsem tem je bilo korenje še vse pregosto. Treba ga je bilo še marsikaj izpukati. Ostalo je veselo rastlo tje do kresa. Po kresu jelo je nekama hirati in zastajati. Bila mu je zemlja preplitvo izorana. V mertvico s koreninami ni moglo, in se je jelo toraj kviško spenjati. Po cel pavce je ga gledalo iz zemlje. Par dni pred s. Martinom ga izkopljemo. V debelosti sicer navadnega ni prekosilo; prekosilo je ga pa v dolgosti. Tudi korenjevec je bil vse večji od korenjevca navadnega korenja. Bivši mlado je bilo boljšega okusa memo drugega korenja; zdaj ko je dorastlo, je skor slabjšega. Vse lepše korene smo za seme prihranili“.

Domače skušnje s turšico.

Skušnja je naj bolji učenik. Večkrat so bili naši kmetje opominovani, naj bi turšico sadili, ker

nas je krompir zapustil, ajda pa je tudi negotova. Al izgovorov je bilo na kupe; — eni so rekli: imamo premalo zemlje, drugi: pri nas ni zemlja zato, tretji: turšica ni dobra itd. Letošnjo pomlad pa, ko je skorej vsakdo žito kupoval, so se prepričali, kako dobra da je turšica, ker dá naj več tečne in zdrave moke. Ker so bile pomlad vse semena grozno drage, so si naši kmetje za majhne krajcarje toliko turšice za seme kupili, da jo je vsak precej velik kos njive nasadil. Prav lepo je na vsaki zemlji rastla, in tudi dobro obrodila, pa še bolje bi bila, ko bi je nenavadna zgodnja slana ne bila posmodila.

Ker smo zdaj prepričani, da le turšica je tisto sredstvo, ktero nas v sedanjih letinah lakote obvarovati zamore, zato jo bodo pa tudi naši kmetje zanaprej, kakor se pogovarjajo, še veliko več nasadili. Ker se dá med turšico veliko fižola, buč in še drugih sadežev s pridom pridelati, in ker se na vsaki zemlji dobro obnaša, je zares vsega priporočevanja vredna.

Iz moravske fare.

Lavrač.

Gospodarske novice in starice.

(Plevel pa občine ali soseske). Na Virtemberskem so se kmetovavci po pogodbah zavezali, popolnoma iztrebiti plevel na polji. Rožnega cveta bo šel vsak župan po polji svoje občine in bo pregledal vse njive; kodar bo zapazil plevelno, bo veleval vsakemu gospodarju, naj jo opleve; če ne, se bo storilo to na njegove stroške. Tudi na mejah ali grivah in na gnojnih kupih se bo moralo to opravljati, ker se plevel odtod zanaša ne le na bližnjo njivo, temuč tudi po vetru deleč okoli. — Kaj bojo rekli naši kmetje k taki marljivosti? Naj rekó kar koli hočejo, — vidijo saj, kako skerbni so po svetu kmetovavci.

(Koristnost sov ali čukov.) V Berolinu so nedavnej ustrelili čuka; ko so mu želodec prerezali, je bil vès nabasan — od merčesov in med temi 75 gosenc tistega metulja, ki je borovcom tako škodljiv. Pa tudi poljskih in gojzdnih miš polové sove veliko. — Prijatli! ali je tedaj pametno, da ubijate sove? še bolj pa: ali ni gerdo in nehvaležno, da ubito sovo pribijate na hlevne vrata, kakor hudodelnika na vislice! Res je, da velike sove pohrustajo kakega tiča — ali ta škoda ni v nobeni primeri s koristnostjo, po kateri so sove v prid polju in gojzdom. Kdor ima sovo na vratih nabito, sam sebi pečat daje in ga svetu kaže, da ga prava pamet še ni doletela!

(50 let star krompir.) Ko so na vertu neke križanske gosposke staro zidovje odkopali, so zadeli na krompir, ki so ga mogli okoli leta 1790 križanski gospodje, ki so tačas bežali, ondi pospravljenega imeli. Odzunaj je bil ta krompir popolnoma lep viditi, od znotraj pa je bil gola bela moka (štirka), ki je bila kakor v mošnjo spravljena; živina jo je rada snedla.